

JOHDANTO

Tiede ei etene pelkästään huolellisen ja tarkan analyysin avulla. On tarvetta myös sille, että tutkijat esittävät ja perustelevat rohkeampiakin näkemyksiä, jotta ne saadaan tieteelliseen keskusteluun. Tällaisten ajatusten esittämistä varten on jo vuodesta 2002 järjestetty pieni-muotoinen kielentutkimuksen symposium, Språkets funktion.

Tässä Puheen ja Kielen erikoisnumerossa on neljä artikkelia, jotka on esitetty kolmannessa Språkets funktion -symposiumissa Åbo Akademiassa toukokuussa 2004. Nämä artikkelit toteuttavat symposiumin periaatetta: joskus kunnan tutkijan on otettava riskejä ja ilmaistava, millaiseksi hän kielen ja kielitieteen olemuksen syvimmältään hahmottaa.

Matti Leiwo pohtii kielenopetuksen päämääriä nyky-yhteiskunnassa. Nykyaikana menestyminen yhteiskunnassa edellyttää monipuolisia taitoja jäsentää, tulkita ja tuottaa kieltä. Niin paljon tiedonkulku ja sopimusten teko on kielen varassa. Tämän pitää näkyä esimerkiksi äidinkielenopetuksen tavoitteissa ja käytännössä. Leiwo esittääkin haasteen kielentutkimukselle: miten kielentutkijat voivat hankkia sellaista tietoa, jota voidaan soveltaa monipuolisten tekstitaitojen opetukseen.

Jussi Ylikoski astuu perinteisen fennistiikan yhdelle ydinalueelle, murteentutkimukseen. Ylikoski on tehnyt selvityksen lyhyen kolmannen infinitiivin variaatiosta (*tekeen – tekees*). Tällaista selvitystä ei ole ennen tehty, mutta uutta ja rohkeaa on myös Ylikosken käyttämä metodi. Hän käyttää internetiä tehokkaasti hyväksi ja selvittää muotojen murremaantieteellisen jakauman. Ylikosken metodia kehittämällä aluemurteiden tutkimus voi päästä nykytekniikalla nopeasti tuloksiin ilman laajoja haastattelukierroksia maakunnissa, joilla kuitenkin on yhä oma roolinsa myös internet-aikakaudella.

Pauli Brattico käy selvittämään ihmisen luovuutta ja kielen olemusta luovuuden ilmentymänä. Brattico nostaa kissan pöydälle ja perustelee, miksi kaikki ihmisen luovat kyvyt musiikkia, laskutaitoa, pelien pelaamista ja kielikykyä myöten perustuvat kaikki samaan luovuuden lähteeseen. Tämä ajatus on esillä jo Descartes'n filosofiassa, mutta nykytietämys on antanut sille uutta pontta, kuten Brattico näyttää kognitiotieteellisessä artikkelissaan.

Jouni Rostila sovittaa yhteen konstruktiokielioppia ja generatiivista syntaksia. Voisi arvella, etteivät vesi ja öljy sekoitu. Rostila osoittaa epäilijöille, että tietystä näkökulmasta konstruktiokielioppi on funktionaalista generatiivista syntaksia. Tällainen eri kielenkuvauksen traditioiden yhteensovittaminen ja yhtäläisyyksien etsiminen on tärkeää alati pirstoutuvassa kielitieteessä.

Toivon Puheen ja Kielen lukijoille ajatuksia – ja miksipä ei tunteitakin – herättäviä hetkiä artikkelien parissa.

IC2 146 Turun ja Helsingin välillä, 20. helmikuuta 2006

Urpo Nikanne